

KWA MAJIBU PIGA SIMU KWA NAMBARI 0724351706

102/1
KISWAHILI
INSHA
KARATASI 1
AGOSTI/SEPTEMBER 2021

MUDA: SAA 1 $\frac{3}{4}$

MTIHANI WA BUNYORE – MARANDA (BUMA II)
MTIHANI TANGULIZI MWIGO (KIMWIGO)

MAAGIZO

1. Jibu maswali mawili
2. Swali la kwanza ni lazima
3. Chagua swali lingine kutoka kwa maswali matatu yaliyosalia
4. Kila insha isipungue maneno 400
5. Kila insha in alama 20

KWA MAJIBU PIGA SIMU KWA NAMBARI 0724351706

1. Swali la lazima

Unanua kugombea Useneta wa Kaunti yako katika uchaguzi mdogo ujao. andika tawasifu yako.

2. Pendekeza njia kadhaa zinazoweza kutumiwa katika kubuni nafasi za kazi hapa nchini.

3. Andika insha inayobainisha maana ya methali usipoziba ufa, utajenga ukuta.

4. Tunga kisa kinachoanzia kwa maneno yafuatayo:

Nilizindukana. Tafakuri ikanipitikia akilini: haya yaliyojiri ni mazingaombwe au mambo halisi? ...

KWA MAJIBU PIGA SIMU KWA NAMBARI 0724351706

JINA:NAMBARI YA MTAHINIWA:

SHULEMKONDO:

SAHIHI YA MTAHINIWA.....

TAREHE

102/2

KISWAHILI

Karatasi ya 2

LUGHA

AGOSTI 2021

Muda: Saa 2 ½

MUUNGANO WA BUNYORE-MARANDA (BUMA II)

MTIHANI TANGULIZI MWIGO (KIMWIGO)

MAAGIZO

- (a) Andika jina lako, nambari yako ya mtihani, jina la shule yako na mkondo wa darasa lako katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- (b) Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- (c) Jibu maswali yote
- (d) Majibu yote yaandikwe katika nafasi ulizoachiwa katika kijitabu hiki cha maswali
- (e) Majibu yote ni lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili
- (f) Usitoe ukurasa wowote kutoka kwenye kijitabu hiki
- (g) Karatasi hii ina kurasa 10 zilizopiga chapa
- (h) Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawaswa na kuwa maswali yote yamo.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
1	15	
2	15	
3	40	
4	10	
JUMLA		

1. UFAHAMU (ALAMA 15)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali

Tangu opresheni ya Usalama kuanza kutekelezwa na maafisa wa usalama katika mtaa wa Eastleigh, kumekuwa na propaganda kuwa inalenga watu wa jamii na dini Fulani.

Harakati hizi za kuwasaka magaidi sharti ziendeleo na zichangiwe na kila raia ili zizae matund atunayoazimia kupata; kuwanasa wote wanaohusika.

Wakenya tumeishi kwa miaka mingi bila kubaguana katika misingi ya dini na ukabila. Iweje tuanze sasa miaka zaidi ya hamsini baada ya uhuru? Nidposa tunawasihi Wakenya wote wenye nia njema kukumbuka kwamba hatuna njia ya mkato katika suala hili la ugaidi. Sharti tupambane nao. Hawa ni watu; ni ndugu zetu, rafiki zetu na watoto wetu.

Hakuna mzazi atakayejitokeza hadharani na kukiri kuwa mtoto wake ni gaidi! Hata kama atajua wazi mwanawe ni gaidi na amelipua Wakenya na ataendelea kufanya hivyo akizidi kupewa nafasi. Atanyamaza na kumtetea kwa hali na mali.

Madhara ya mashambulizi hayo ya kigaidi tayari yameanza kuonekana ambapo wamiliki wa mahoteli ya kifahari wanalalama kuwa idadi ya wageni imepungua maradufu. Hali kama hii ni hatari kwa uchumi wa nchi.

Sis tukiwa Wakenya wapenda amani hatuna budi kuungana mkono katika operesheni hiyo na kushirikiana na maafisa wa usalama kwa kutoa habari muhimu kuhusu washukiwa wa ugaidi. Hakuna operesheni dhidi ya wahalifu ambayo inaweza kuendeshwa bila jamii ambapo wamejificha kuathiriwa. Heri nusu shari kuliko shari kamili; magaidi wana madhara makuba kuliko operesheni ya usalama.

Sisi Wakenya kwa sasa tuko katika hali hii tatnishi ya kushindwa kuamua; tupambane na magaidi tuumize na Wakenya wachache wasio na hatia ama tuache tu magaidi wakae kwa sababu tunaogopa kuwasumubua hao wachache.

Kadhalika, badala ya kuangazia maeneo yenye visa vingi vya mashambulizi ya ugaidi operesheni ya usalama inafaa kuelekezwa pia katika maeneo mengineyo ambayo yamekuwa yakikumbwa n avisa vya utovu wa usalama mara kwa mara.

Vikosi vya usalama vinafaa kuhakisha kuwa magenge ya aina hii hayasazwi katika operesheni hiyo. Aidha, serikali inapaswa kutoa makataa kwa kila Mkenya ambaye anamiliki bunduki ikinyume cha sheria kusalimisha silaha hizo mara moja katika vituo vya polisi, la sivyo wachukuliwe hatua kali za kisheria.

Wakenya wote wafaa kuonyesha ushirikiano kwa kuwa makini zaidi. Wajiepushe na maeneo hatari ambayo yaweza kuwa makazi ya magaidi ama ya washukiwa wa ugaidi. Aliye kando haangukiwi na mti ama mshausahau huo maarufu.

- (a) (i) Eleza uongo unaosambazwa kuhusu operesheni ya usalama mtaani Eastleigh. (alama 1)

.....

- (ii) Operesheni hii ina lengo lipi? (alama 1)

.....

- (b) Eeleza jinsi Wakenya wamekuwa wakiishi tangu uhuru. (alama 1)

.....

- (c) (i) Magaidi wana uhusiano upi nasi kwa mujibu wa kifungu? (alama 1)

.....

- (ii) Eleza namna wazazi wanavyochangia kuwepo kwa ugaidi nchini. (alama 2)

.....

- (d) Fafanua athari mbili zinazokumba nchi kutokana na ugaidi. (alama 2)

.....

.....

- (e) Wakenya wamepewa changamoto ipi ili kusaidia kaitka uangamiza ugaidi? (alama 2)

.....

.....

- (f) “Wakenya wako kwenye njia panda.” Tetea kauli hii ukirejelea kufungu. (alama 2)

.....

.....

- (g) Serikali inapaswa kuchukua hatua ipi dhidi ya wamiliki haramu wa bunduki? (alama 2)

.....

.....

- (h) Eleza maana ya methali hii kulingana na taarifa. (alama 1)
Aliye kando haangukiwi na mti.

.....

.....

2. UFUPISHO (ALAMA 15)

Sma kifungu kifauatacho kisha ujibu maswali.

Mifuko ni muhimu sana katika maisha ya binadamu ya kila siku. Baadhi ya mifuko huundwa kwa namna ambayo inadumu na inaweza kutumiwa mara kadha wa kadha. Hii huweza kuhifadhiwa na kutumiwa kwa kipindi kirefu. Asilimia kubwa ya mifuko ya aina hii hutengenezwa kutokana na nguo au ngozi. Hata hivyo, ipo mifuko mingine ambayo si ya uashi, haidumu. Hii ni mifuko myepesi, rahisi kubebeka na inayopatikana kwa wingi sana. Hii ni mifuko ya plastiki.

Mifuko ya plastiki hupatikana katika maeneo mengi sana. Mifuko hii sio ghali inapolinganishwa na ile ya nguo au ya ngozi. Hii ni ya gharama ya chini na hupendwa kutokana na wepesi wake. Hata hivyo, mifuko hii inaweza kuwa chanzo cha matatizo mengi. Matatizo haya hutokana na linalopasa kufanywa kuhusu mifuko hii baada ya kutumiwa kwake. Mifuko ya nguo ambayo inatupwa kwenye jalala huishia kuoza na kuwa sehemu ya uchafu wa jalala hilo. Kwa upande wake, mifuko huo. Hata inapofukiwa arthini haiwezi kuoza hata kama kufukiwa huko ni kwa miaka mingi. Aidha hata pale inapochomwa, haiwezi kuteketea hadi kuwa jivu kama ilivyomifuko ya karatasi.

Upo umuhimu mkubwa wa kuwepo kwa sera madhaubuti za kupambana na tatizo la mifuko hii. lazima zitungwe sheria ambazo zinakabiliana na uchafuzi wa mazingira kwa njia hii. kwa njia hii hatari zianzowakabili watu na wanyama zitapunguzwa kwa kiasi kikubwa. Kwa hakika njia mojawapo ambayo ingeweza kutumiwa ni kuharamisha matumizi ya mifuko hii katika upakiaji. Sheria zinaweza kupitishwa ambazo zinahimiza matumizi ya mifuko mbadala kama ile ya karatasi kubebea vitu vidogo Fauka ya hayo, pana haja ya kuwazia kuwepo kwa njia nzuri kuteketezea mifuko hiyo. Inawezekana kuhimiza watumiaji kuirejesha mifuko hiyo mahali Fulani kwa ajili ya uteketezaji huo. Hata hivyo, hali hii huenda ikawa ngumu kwa kuwa inahitaji nidhamu ya hali ya juu sana kwa upand ewa watumiaji.

(a) Fupisha ujumbe wa aya tatu za mwanzo kwa maneno 105 – 110. (alama 10, 1 utiririko)

Matayarisho

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KWA MAJIBU PIGA SIMU KWA NAMBARI 0724351706

[illegible]

Nakala safi

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- (b) Eleza mawazo makuu yanayojitokeza kaitika aya ya mwisho (maneno 50 – 55) (alama 5, 1 utiririko)

Matayarisho

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nakala safi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. MATUMIZI YA LUGHA (ALAMA 40)

- (a) (i) Kipashio kikubwa zaidi katika ujenzi wa lugha kinaitwaje? (alama 1)

.....

- (b) Andika sauti mbili ambazo ni vikwamizo vya mdomo wa meno. (alama 2)

.....

.....

- (c) Badilisha sentensi ifuatayo iwe katika usemi wa taarifa. (alama 2)

“Nitawafundisha usemi wa taarifa kesho,” mwalimu alituambia.

.....
.....

- (d) Tunga sentensi moja ukitumia kielezi cha nomino. (alama 2)

.....
.....

- (e) Changanua sentensi ifuatayo kwa njia ya matawi. (alama 4)

Wanafunzi wenye bidii masomoni hufuzu mtihani.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- (f) Bainisha shamirisho katika sentensi ifuatayo: (alama 3)

Baba alipashwa habari kwa rununu.

.....
.....

- (g) Tambua muundo wa virai vilivyopigiwa mstari katika sentensi zifuatazo: (alama 2)

(i) Mikakati iliyobuniwa na serikali itaimarisha usalama nchini.

.....

(ii) Mara nyingine msimu wa masika umewadia.

.....

- (h) Andika upya sentensi zifuatazo kwa kuzingatia kauli zilizomo mabanoni. (alama 2)

(i) Watoto wenyewe wamekunywa maziwa yao yote. (tendwa)

.....
.....

(ii) Pombe haramu inawafisha Wakenya wengi. (Badilisha kitenzi kiwe nomino)

.....
.....

- (i) Tunga sentensi mbili tofauti kuonyesha matumizi yafuatayo ya ndivyo. (alama 2)

(a) Jinsi

.....
.....

(b) Kirejeshi cha kuthibitisha.

.....
.....

- (j) Eleza maana tatu zinazoibuliwa na vitate vilivyotumika katika sentensi hii. (alama 3)

Bosi wetu ana pozi nyingi lakini ni bozi sana.

.....
.....
.....

- (k) Andika sentensi ifuatayo katika hali ya ukubwa.

Uso wa kijana Yule ulichujuka alipoanguka.

(alama 2)

.....
.....

- (l) Eleza matumizi mawili ya viakifishi vifuatavyo:

(alama 4)

- (i) Herufi nziot (H) / zilizokolewa.

.....
.....
.....
.....

(ii) Mstari

.....
.....
.....

Bainisha mofimu za:

(alama 3)

Nitakujia

.....
.....
.....

KWA MAJIBU PIGA SIMU KWA NAMBARI 0724351706

(m) Unganisha sentensi hizi kwa kutumia kirejeshi cha kati mwafaka. (alama 1)
Gari limeibwa. Gari ni langu.

(n) Ainisha vihusishi katika sentensi hizi: (alama 2)

(i) Mwanafunzi huyu ni mwerevy sana kuliko wenzake wote.

.....

(ii) Tangu apate mamlaka amepuuzxa wadogo wake.

.....

(o) Unda kitenzi kutokana na neon “Zawadi” (alama 1)

.....

(p) Bainisha vishazi katika sentensi ifuatayo: (alama 2)

Ingawa amefunga bao hajacheza kwa muda.

.....

.....

[illegible]

JINA _____ NAMBA _____ KIDATO _____

BUNYORE-MARANDA

IDARA YA LUGHA

102/3

Karatasi ya 3

FASIHI

MUDA : SAA 2 ½

MAAGIZO

- i. Jibu maswali manne pekee.
- ii. Swali la kwanza ni la lazima
- iii. Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki yaani;
Tamthilia, Hadithi Fupi, Ushairi na Fasihi Simulizi
- iv. Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- v. Majibu yote yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili

Kwa Matumizi ya Mtahini Pekee

SWALI	UPEO	ALAMA
1	20	
	20	
	20	
	20	
	JUMLA 80	

SEHEMU A: RIWAYA

A. Matei: Chozi La Heri

1. Lazima

Mara moyo unaanza kumwenda mbio na vipapasio vya akili yake kusimama wima. Anajihisi kama anayetarajia kuanza kinyang'anyiro kikali cha upiganaji masumbwi. Kwa mbali anaskia mbisho hafifu ... anatoka nje kwenda kuitikia mbisho huu ... mara anaskia moyo wake ukimwambia. "Yako ya arobaini imefika, " ...

- a) Eleza muktadha wa dondoo. (alama 4)
- b) Jadili aina mbili za taswira kwenye dondoo hili. (alama 2)
- c) Bainisha mbinu nne za lugha katika dondoo. (alama 4)
- d) Kwa kurejea riwaya nzima, jadili suala la ukatili. (alama 10)

SEHEMU B: TAMTHILIA

P. Kea: Kigogo

2.

- i. Jimbo la sagamoyo limepitia changamoto sawa na zile zilizoko barani Afrika. Tetea ukweli wa kauli hii. (alama 10)
- ii. Majoka ni joka. Jadili ukweli wa kauli hii kwa kutolea mifano kumi. (alama 10)

3. "Nilijua ninawaponza, nilijua ninawapunja, nilijua ninawadhuru... lakini nilimezwa na tamaa."

- i. Eleza muktadha wa dondoo. (alama 4)
- ii. Jadili sifa nne za mnenaji. (alama 4)
- iii. Tambua mtindo katika dondoo. (alama 3)
- iv. Taja umuhimu wa mzungumziwa. (alama 5)
- v. Kwa kurejelea tamthilia nzima, onyesha athari za tamaa. (alama 4)

SEHEMU C: HADITHI FUPI

D. Kayanda Na A. Chokocho: Tumbo Lisiloshiba Na Hadithi Nyingine

4.

- a) Mtunzi wa hadithi ya Tumbo Lisiloshiba amefanikisha matumzi ya jazanda. Jadili. (alama 7)
- b) Kwa kujikita kwenye hadithi ya Tumbo Lisiloshiba jadili maudhui yafuatayo:
 - i. Tamaa na Ubinafsi (alama 7)

- ii. Umaskini (alama 3)
- iii. Unyanyasaji (alama 3)

5.

“Wanafunzi wa chuo kikuu si kama Watoto wakembe wa shule za chekechea...”

- a) Eleza muktadha wa dondoo. (alama 4)
- b) Binadamu amegeuka kuwa kupe mlaza damu. Jadili ukweli wa kauli hii kwa kuonyesha jinsi binadamu hutegemea wenzake kwa kiasi kikubwa. (alama 6)
- c) Onyesha namna mtunzi wa hadithi Mapenzi ya Kifaurongo alivyoshughulikia maudhui yafuatayo:
 - i. Elimu (alama 5)
 - ii. Utabaka (alama 5)

SEHEMU D : USHAIRI

Niokoa muokozi, uniondolee mashaka
Kuyatukua siwezi, mjayo nimedhikika
Nimekitiri simanzi,ni katika kuudhika
Mja wako nasumbuka,nipate niyatakayo

Mja wako nasumbuka,nataka kwao afua
Nirehemu kwa haraka,nami nipate pumua
Naomba hisikitika,na mikono hiinua
Mtenda ndiwe moliwa,nipate niyatakayo

Mtenda ndiwe moliwa,we ndiwe Mola wa anga
Mazito kuyaondoa,pamoja na kuyatenga
Ukauepusha ukiwa,ya pingu zilonifunya
Nikundulia muwanga,nipate niyatakayo

Nikundulia muwanga,nipate toka kizani
Na huzuni n’ondolea,itoke kwangu moyoni
Mambo mema niegheshea,maovu nisitamani

Nitendea wa manani,nipate niyatakayo

Igeuze yangu nia,dhaifu unipe mema

Nili katika dunia,kwa afia na uzima

Moliwa nitimizia,yatimize yawe mema

Nifurahike mtima,nipate niyatakayo.

Maswali

- (a). Eleza bahari zozote mbili za shairi hili (alama 4)
- (b). Eleza muundo wa shairi hili (Alama 4)
- (c). Mshairi ametumia uhuru wake wa utunzi. Eleza mifano minne huku ukitoa mifano (alama 4)
- (d). Andika ubeti wa pili katika lugha nathari (alama 4)
- (e). Fafanua dhamira ya mtunzi wa shairi hili (alama.2)
- (f). Eleza maana ya misamiati ifuatayo kama ilivyotumika katika shairi (alama 2)
- (i). Nimedhihika
- (ii). Nifurahike mtima

SEHEMU E : FASIHI SIMULIZI

Hapo zamani za kale paliishi sungura na ndovu. Wanyama hawa waliishi baharini.Maulana alikuwa amewatunukia mapenzi si haba.Makazi yao yalikuwa yamepambwa yakapambika.Walitegemea matunda mbalimbali yaliyokuwa baharini kama mapera, matomoko matikitimaji na kadhalika.

Siku moja usiku wa manane, maji yakaanza kupwa. Ndovu aliathirika zaidi. Alijaribu kuinama majini lakini hakuweza. Alimwita sungura amsaidie lakini sungura alikuwa ametoweka. Ndovu aliamua kwenda kumtafuta sungura. Alimtafuta hadi msituni lakini hakumpata. Alihofia kurudi baharini na hadi wa leo yumo msituni.

MASWALI

- a) Tambua utanzu na kijipera chake. (al.2)
- b) Taja fomyula zingine **mbili** za kutanguliza kifungu hiki. (al.2)
- c) Eleza umuhimu wa kijipera hiki. (al.5)
- d) Eleza sifa za kifungu hiki. (al.5)
- e) Eleza umuhimu wa fomyula:
 - i. Kutanguliza (al.3)
 - ii. Kuhitimisha (al.3)